Financijski izvještaji i analiza "Gradske plinare Zagreb" d.o.o.

Kepčija, Boban

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **The Polytechnic of Rijeka / Veleučilište u Rijeci**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:125:038204

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Repository / Repozitorij:

Polytechnic of Rijeka Digital Repository - DR PolyRi

zir.nsk.hr

Image not found or type unknown

VELEUČILIŠTE U RIJECI

Boban Kepčija

FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI I ANALIZA „GRADSKE PLINARE ZAGREB“ D.O.O.

(završni rad)

Rijeka, 2019.

VELEUČILIŠTE U RIJECI

Poslovni odjel

Stručni studij Poduzetništvo

FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI I ANALIZA „GRADSKE PLINARE ZAGREB“ D.O.O.

(završni rad)

MENTOR

Mr. sc. Denis Buterin, predavač

STUDENT

Boban Kepčija

MBS: 2423000147/16

Rijeka, rujan 2019.

VELEUČILIŠTE U RIJECI

Poslovni odjel

Rijeka, 1.10.2019.

ZADATAK
za završni rad

Pristupniku Bobanu Kepčiji **MBS: 2423000147/16**

Studentu stručnog studija Poduzetništvo izdaje se zadatak završni rad – tema završnog rada pod nazivom:

Financijski izvještaji i analiza „Gradske plinare Zagreb" d.o.o.

Sadržaj zadatka:

Sustavno obraditi relevantne značajke financijskih izvještaja i financijskih analiza, s posebnim osvrtom na analize boniteta. Posebnu pozornost posvetiti financijskim izvješćima u Hrvatskoj te pokazateljima za analizu boniteta koji se najčešće koriste. Analizirati temeljne postupke financijskih analiza. Koristeći financijska izvješća, upotrebom financijskih pokazatelja analizirati poslovanje Gradske plinare Zagreb. Rezultate istraživanja sustavno prikazati u zaključku.

Rad obraditi sukladno odredbama Pravilnika o završnom radu Veleučilišta u Rijeci.

Zadano: 1.10.2019. **Predati do: 15.9.2020.**

Mentor:

Mr.sc. Denis Buterin

Pročelnica odjela:

Mr.sc. Anita Stilin

Zadatak primio dana: 1.10.2019.

Boban Kepčija

- **mentoru**
- **pristupniku**

I Z J A V A

Ovim putem izjavljujem da sam završni rad pod naslovom "Financijski izvještaji i analiza „Gradske plinare Zagreb“ d.o.o.“ pod stručnim mentorstvom i nadzorom mr. sc. Denisa Buterina izradio samostalno.

Boban Kepčija

(potpis studenta)

SAŽETAK

Financijski izvještaji prikazuju informacije o financijskom položaju i uspješnosti poslovanja poduzeća. Kako bi se važne odluke, posebice one vezane uz upravljanje poduzećem mogle donijeti, potrebno je analizirati financijske izvještaje, a pri čemu središnju ulogu imaju pokazatelji analize financijskih izvještaja. Financijski pokazatelji najznačajniji su instrument analize financijskih izvještaja. Nadalje, da bi informacija dobivena analizom financijskih izvještaja bila upotrebljiva i korisna, ona mora biti značajna te vjerno predočavati ono što predstavlja. Isticanjem realnosti i objektivnosti informacija u razmatranje se uvodi problematika revizije kojoj u kontekstu kvalitete financijskih izvještaja pripada značajno mjesto. Za potrebe pisanja ovog rada odabrano je trgovačko društvo Gradska plinara Zagreb d.o.o. te su se analizirali financijski izvještaji za razdoblje od siječnja do prosinca 2017. godine. Analiza financijskih izvještaja pokazala je da navedeno trgovačko društvo uspijeva ostvariti pozitivne poslovne rezultate te se nastavlja razvijati u pogledu kvalitete i obujma pružanja svojih usluga.

Ključne riječi: financijski izvještaji, financijski pokazatelji, analiza, revizija, Gradska plinara Zagreb d.o.o.

SADRŽAJ

1. UVOD 1
   1.1. Problem, predmet i objekti rada 1
   1.2. Svrha i cilj rada 1
   1.3. Metodologija 2
   1.4. Struktura rada 2
2. OPĆENITO O FINANCIJSKIM IZVJEŠTAJIMA 3
   2.1. Pojam i značenje analize financijskih izvještaja 3
   2.2. Pokazatelji analize financijskih izvještaja 4
      2.2.1. Pojedinačni financijski pokazatelji 4
      2.2.2. Skupni financijski pokazatelji 6
   2.3. Pojam i vrste financijskih izvještaja 9
   2.4. Revizija kao pretpostavka kvalitete financijskih izvještavanja 10
3. ANALIZA FINANCIJSKI IZVJEŠTAJA GRADSKE PLINARE ZAGREB D.O.O. 12
   3.1. Općenito o trgovačkom društvu 12
      3.1.1. Pravna regulativa 13
      3.1.2. Stanje zaposlenosti 15
      3.1.3. Fizički opseg usluga 15
      3.1.4. Stanje kvalitete usluga 16
   3.2. Poslovno izvješće za 2017. godinu 16
   3.3. Financijski rezultati poslovanja za razdoblje siječanj-prosinac 2017. 20
4. ZAKLJUČAK 33
Literatura 34
Popis tablica 35
Popis grafikona 355

1. UVOD

Pojam analize odnosi se najčešće na proces raščlanjivanja ili diobe neke složene cjeline na sastavne dijelove, odnosno elemente, sve do elementarnih, neraščlanjivih dijelova, a sve sa ciljem proučavanja i razumijevanja. Kada je riječ o analizi poslovanja društva, analiza financijskih izvještaja najvažniji je sastavni dio procesa analiziranja. Upravo je primjena metoda analiziranja financijskih izvještaja, na odabranom poduzeću, tema pisanja ovog rada.

1.1. Problem, predmet i objekti rada

Analiza financijskih izvještaja ključnu ulogu ima, osim kod upravljanja poduzećem, u aktivnostima planiranja i kontrole. Financijski pokazatelji najznačajniji su instrument analize financijskih izvještaja, a možemo govoriti o pojedinačnim i skupnim financijskim pokazateljima. Da bi informacija dobivena analizom financijskih izvještaja bila upotrebljiva i korisna, ona mora biti značajna te vjerno predočavati ono što predstavlja, odnosno mora biti potpuna, neutralna i točna. Isticanjem realnosti i objektivnosti informacija u razmatranje se implicitno uvodi problematika revizije kojoj u kontekstu kvalitete financijskih izvještaja pripada značajno mjesto, odnosno ona osigurava pouzdanost financijskih izvještaja za različite korisnike. U svrhu pisanja ovog rada koriste se financijski izvještaji poslovanja trgovačkog društva Gradska plinara Zagreb d.o.o..

1.2. Svrha i cilj rada

Kako bi se u dala ocjena uspješnosti poslovanja poduzeća Gradska plinara Zagreb d.o.o. i financijski položaj navedenog društva za razdoblje od siječnja do prosinca 2017. godine, potrebno je objasniti temeljne financijske izvještaje, postupke i metode financijske analize te analizirati i ocijeniti iste.

1.3. Metodologija

Prilikom pisanja ovog rada temeljno je korištena javno dostupna dokumentacija vezana uz poslovnu uspješnost trgovačkog društva Gradska plinara Zagreb d.o.o.. Prije svega, to je godišnji financijski izvještaj i izvješće neovisnog revizora za 2017. godinu, objavljeni na web stranici Društva. Tijekom izrade rada korištena je različita metodologija. To su: metoda deskripcije, metoda komparacije i metoda analize i sinteze.

1.4. Struktura rada

Rad se sastoji od četiri poglavlja. U poglavlju koje slijedi nakon uvoda, čitatelja će se upoznati sa temeljnim pojmovima vezanim uz financijske izvještaje. Prije svega, to su pojam i značenje analize financijskih izvještaja, pokazatelji analize financijskih izvještaja, pojam i vrste financijskih izvještaja te revizija kao pretpostavka kvalitete financijskih izvještavanja. Nakon teorijskog dijela rada, prijeći će se na praktičnu primjenu, odnosno na analizu financijskih izvještaja Gradske plinare Zagreb d.o.o.. Prvo će se izložiti općeniti podaci o Društvu, a zatim slijedi prikaz javno dostupnog poslovnog izvješća za 2017. godinu i financijski rezultati poslovanja Društva za period poslovne 2017. godine. Na kraju se iznosi zaključak na temelju cjelokupne analize.

2. OPĆENITO O FINANCIJSKIM IZVJEŠTAJIMA

U ovom poglavlju slijedi teorijski dio o pojmu financijskih izvještaja, značenju analize financijskih izvještaja, pojedinačnim i skupnim pokazateljima analize financijskih izvještaja te vrstama financijskih izvještaja. Osim toga, biti će riječi o reviziji koja će biti sagledana kao pretpostavka kvalitete financijskog izvještavanja.

2.1. Pojam i značenje analize financijskih izvještaja

Temeljni financijski izvještaji, i to u prvom redu bilanca i račun dobiti i gubitaka, imaju izrazito važnu ulogu, s aspekta eksternih kao i internih korisnika podataka. U svom izvornom obliku pružaju relevantne informacije u procesu odlučivanja, a kombiniranje tako dostupnih informacija s drugim financijskim ili nefinancijskim pa čak i kvalitativnim informacijama značajno se povećava njihova upravljačka vrijednosti. U ocjeni učinkovitosti osim toga važnu ulogu ima kombinacija interno dostupnih s eksternim informacijama. Znanje uspoređivanja uspješnosti poslovanja poduzeća s rezultatima iz prethodnih godina i s konkurentima, pruža menadžeru mogućnost davanja ocjene ostvaruje li poduzeće temeljni cilj, ostvaruje li rast te je li konkurentno na tržištu (Horvat Jurjec, 2011).

Bilanca predstavlja pregled imovine, obveza i kapitala na točno određeni dan, a koristi se prije svega za ocjenu financijskog „zdravlja“ odnosno financijskog položaja poduzeća. Račun dobiti i gubitka sumira financijsku uspješnost (engl. *performance*) poslovanja za dani vremenski interval. Analiza financijskih izvještaja ponajprije je orijentirana na vrijednosne ili novčane podatke i informacije. Zbog svoje usmjerenosti na kvantitativne financijske informacije, često se naziva još i financijskom analizom. Analiza financijskih izvještaja teži pogledu u budućnost i naglašavanju onih aspekata poslovanja koji su kritični za preživljavanje, a to su prije svega sigurnost i uspješnost (efikasnost) poslovanja. U tom se kontekstu analiza financijskih izvještaja može opisati kao proces primjene različitih analitičkih sredstava i tehnika pomoću kojih se podaci iz financijskih izvještaja pretvaraju u upotrebljive informacije relevantne za upravljanje. (Žager i sur., 2017, 36)

Analiza financijskih izvještaja ključnu ulogu ima u aktivnostima planiranja i kontrole. Uobičajena analitička sredstva i postupci koji se koriste pri provedbi analize financijskih

izvještaja su: komparativni financijski izvještaji, strukturni financijski izvještaji, analiza pomoću financijskih pokazatelja, specijalizirane analize. (Žager i sur., 2017, 37)

Analiza financijskih izvještaja započinje računovodstvenom analizom. Njome se nastoje identificirati eventualna računovodstvena odstupanja koja mogu umanjiti kvalitetu analize financijskih izvještaja. Glavni cilj računovodstvene analize je umanjiti računovodstveni rizik koji se javlja zbog utjecaja računovodstvenih devijacija i omogućiti komparabilnost financijskih izvještaja. U okviru analize financijskih izvještaja potrebno je obuhvatiti i financijsku analizu. (Žager i sur., 2017, 42) Financijska se analiza sastoji od: analize profitabilnost, analize rizika i analize izvora financiranja. Analiza financijskih izvještaja završava analizom scenarija, kojom se, temeljem trenutačne financijske situacije i uspješnosti poslovanja, nastoje predvidjeti buduća kretanja u poslovanju. Temeljem računovodstvene, financijske i analize scenarija nastoje se procijeniti budući novčani tokovi, dobit te rast prihoda. (Žager i sur., 2017, 45)

2.2. Pokazatelji analize financijskih izvještaja

Financijski pokazatelji su najznačajniji instrument analize financijskih izvještaja. Možemo govoriti o pojedinačnim i skupnim financijskim pokazateljima. Pojedinačni financijski pokazatelji mogu se klasificirati u nekoliko skupina, a o čemu je riječ u nastavku rada.

2.2.1. Pojedinačni financijski pokazatelji

Pokazatelji likvidnosti (engl. *liquidity ratios*) mjere sposobnost poduzeća da podmiruje svoje kratkoročne obveze o njihovom dospijeću. Najčešći eksplicirani pokazatelji likvidnosti su: koeficijent trenutne likvidnosti (engl. *cash ratio*), koeficijent ubrzane likvidnosti (engl. *quick ratio* ili *acid test*), koeficijent tekuće likvidnosti (engl. *current ratio*) i koeficijent financijske stabilnosti. Svi se izračunavaju temeljem podataka iz bilance. (Žager i sur., 2017, 45)

Pokazatelji zaduženosti (engl. *solvency/leverage ratios*) mjere koliko se poduzeće financira iz tuđih izvora sredstava. Najčešći pokazatelji zaduženosti poduzeća su koeficijent zaduženost (engl. *debt to assets ratio*), koeficijent vlastitog financiranja (engl. *equity to assets ratio*) i koeficijent financiranja (engl. *debt to equity ratio*). Sva tri pokazatelja formirana su na temelju bilance, odnosno odraz su strukture pasive. (Žager i sur., 2017, 48)

Pokazatelji aktivnosti (engl. *activity ratios*) mjere koliko efikasno poduzeće upotrebljava svoje resurse (imovinu). Poznati su pod nazivom koeficijenti obrta koji se izračunavaju kao omjeri prometa (prihoda) i prosječnog stanja određenih dijelova imovine, a ukazuju na brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu. Koeficijent obrta izračunava se najčešće za ukupnu imovinu, kratkotrajnu imovinu i potraživanja. (Žager i sur., 2017, 50)

Pokazatelji ekonomičnosti mjere omjer prihoda i rashoda, tj. prikazuju koliko se prihoda ostvaruje po jedinici rashoda te stoga predstavljaju mjeru djelotvornosti poslovanja. To su: ekonomičnost ukupnog poslovanja, ekonomičnost poslovanja, ekonomičnost prodaje, ekonomičnost financiranja i ekonomičnost ostalih poslovnih aktivnosti. Ovi pokazatelji se izračunavaju na temelju podataka iz računa dobiti i gubitaka (izvještaja o dobiti). (Žager i sur., 2017, 51-52)

Pokazatelji profitabilnosti (engl. *profitability ratios*) mjere povrat uloženog kapitala (tuđeg i vlastitog), a što se smatra najvišom upravljačkom djelotvornošću. U kontekstu ovih pokazatelja uobičajeno se razmatraju: pokazatelji marže profita (engl. *profit margin*), rentabilnost ukupne imovine (engl. *return on assets/investment/capital used*) i rentabilnost vlastitog kapitala (engl. *return on equity*). (Žager i sur., 2017, 53-54)

Pokazatelji investiranja (engl. *investment ratios*) mjere uspješnost ulaganja u obične dionice. Osim podataka iz financijskih izvještaja, za izračunavanje ovih pokazatelja potrebni su i podaci o dionicama, posebice o broju dionica i njihovoj tržišnoj vrijednosti. Značajniji pokazatelji investiranja su: dobit po dionici (EPS), dividenda po dionici (DPS), odnos isplate dividendi (DPR), odnos cijene i dobiti po dionici (P/E), ukupna rentabilnost dionice i dividendna rentabilnost dionice. (Žager i sur., 2017, 55-56)

S obzirom da dobro upravljanje podrazumijeva da su u poslovanju zadovoljeni kriterij sigurnosti (likvidnost, financijska stabilnost i zaduženost) i kriterij uspješnosti, tj. efikasnosti (profitabilnosti, tj. rentabilnosti). Pokazatelji likvidnosti i zaduženosti u tom se kontekstu mogu

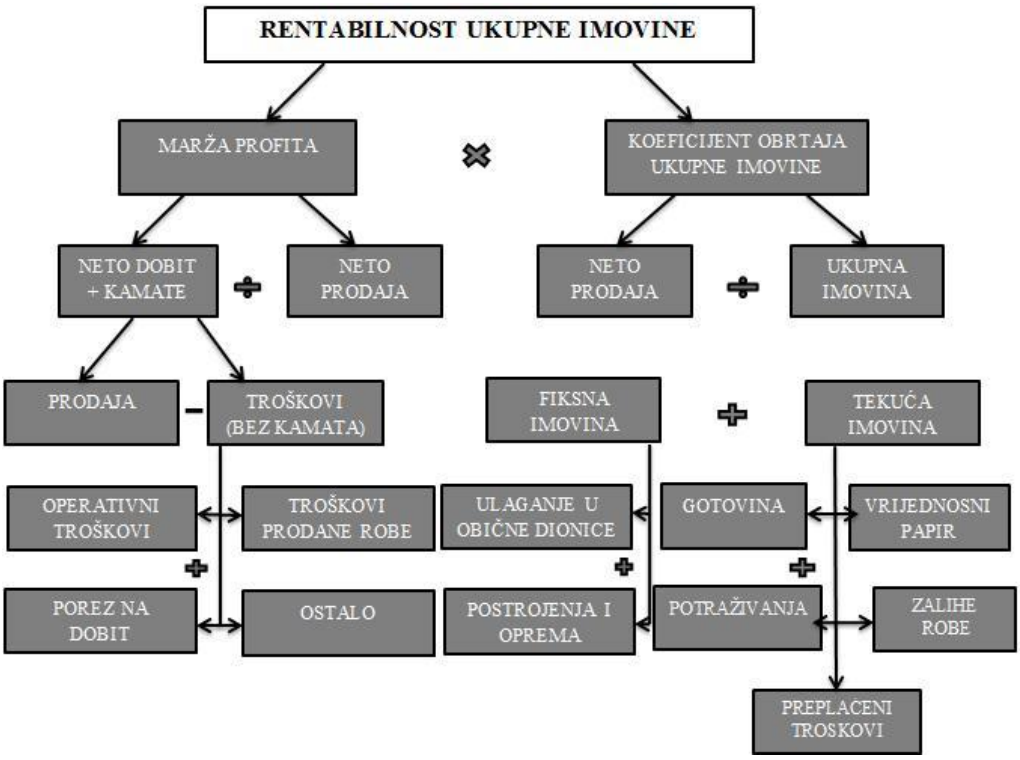
smatrati pokazateljima sigurnosti poslovanja, tj. pokazateljima koji opisuju financijski položaj poduzeća, dok su pokazatelji ekonomičnosti, profitabilnosti i investiranja zapravo pokazatelji uspješnosti (efikasnosti) poslovanja. (Žager i sur., 2017, 45)

2.2.2. Skupni financijski pokazatelji

Pod sustavom ili sistemom pokazatelja podrazumijeva se kombinacija pojedinačnih pokazatelja koji smislenom povezanošću omogućavaju utvrđivanje segmenata poslovanja kojima se pri strateškom upravljanju treba posvetiti odgovarajuća pozornost. Sustavi pokazatelja se u osnovi mogu podijeliti na deduktivne i induktivne sustave pokazatelja. Kako bi se dobila cjelokupna slika o poslovanju, pojedinačne pokazatelje potrebno je promatrati povezano i međuzavisno. Zbog toga su formirani zbrojni ili skupni financijski pokazatelji koji predstavljaju ponderirani zbroj više pojedinačnih pokazatelja te na taj način stavljaju u ovisni omjer nekoliko odabranih pokazatelja koje sintetiziraju u cjelinu. Kao rezultat napora brojnih stručnjaka na području financijske analize, danas su poznati različiti modeli skupnih financijskih pokazatelja od kojih su najznačajniji: Altmanov Z-score, Kralicekov DF pokazatelj, Ohlsonovi modeli, Zavgrenin model i Theodossioujev model. (Žager i sur., 2017, 62)

Du Pontov sustav pokazatelja (neto rentabilnost ukupne imovine) najpoznatiji je sustav i on spada u grupu deduktivnih sustava pokazatelja. (Žager i sur., 2017, 57) Du Pontov sustav pokazatelja objedinjuje informacije koje proizlaze iz dva temeljna financijska izvještaja, bilance i računa dobiti i gubitka. Takav sustav pokazatelja omogućava da se razmotri kako će promjena bilo kojeg elementa obuhvaćenog u sustavu utjecati na promjenu rentabilnosti imovine (kapitala).

Slika 1. Du Pontov sustav pokazatelja



Izvor: Bećirović, S., Analiza financijskih izvještaja društva KPMG d.o.o., RRiF Visoka škola za financijski menadžment, Zagreb, 2016, https://repozitorij.rvs.hr/islandora/object/rvs:23/preview

Moguće je zaključiti da Du Pontov sustav pokazatelja ima mnogo veći mogućnost izvještavanja o cjelini poslovanja nego što je to slučaj s pojedinačnim pokazateljima. (Žager i sur., 2017, 58-59)

Edward I. Altman proveo je prvo multivarijatno istraživanje odnosa financijskih pokazatelja i vjerojatnosti za stečaj kojim je nastao model koji je nazvan Altmanov Z-score. Z-score je sintetički pokazatelj koji predviđa stečaj poduzeća u roku od jedne ili dvije godine. Za potrebe istraživanja primijenjena su 22 pokazatelja koja su postupkom multivarijantne distriminantne analize (MDA) reducirana na 5 financijskih pokazatelja koji su najbolje odražavali financijsku situaciju u poduzeću. Temeljem provedenog postupka proizašla je sljedeća funkcija, odnosno model:

$$\mathbf{Z = 1.2\ X_1 + 1.4\ X_2 + 3.3\ X_3 + 0.6\ X_4 + 1.0\ X_5}$$

gdje je Z – zbrojni pokazatelj, a ostale veličine su prikazane u tablici u nastavku.

Tablica 1. Altmanov Z-score model

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
X1	Radni kapital	Ukupna imovina
X2	Zadržana dobit	Ukupna imovina
X3	Dobit prije kamata i poreza	Ukupna imovina
X4	Tržišna vrijednost kapitala	Ukupne obveze
X5	Ukupni prihodi	Ukupna imovina

Izvor: (Žager i sur., 2017, 64)

Uzimajući u obzir različitosti američkog i europskog gospodarskog okruženja, teško bi takav model bilo primijeniti na europskim poduzećima. Zato je Kralicek na temelju bilance i računa dobiti i gubitaka njemačkih, švicarskih i austrijskih poduzeća razvio model za procjenu poslovne krize u poduzeću. Tražeći mogućnost diferenciranja dobrih od financijski ugroženih poduzeća, Kralicek je postupkom višestruke diskriminacijske analize (MDA) razvio mogućnost izračuna funkcije diskriminacije (DF). Temeljem statističkih i dinamičkih pokazatelja razvijen je sljedeći model:

$$\mathbf{DF = 1{,}5\ X_1 + 0{,}08\ X_2 + 10\ X_3 + 5\ X_4 + 0{,}3\ X_5 + 0{,}1\ X_6}$$

pri čemu je DF Kralicekov DF pokazatelj, a ostale veličine prikazane u tablici u nastavku.

Tablica 2. Kralicekov DF pokazatelj

NAZIV POKAZATELJA	BROJNIK	NAZIVNIK
X1	Čisti novčani tok	Ukupne obveze
X2	Ukupna imovina	Ukupne obveze
X3	Dobit prije kamata i poreza	Ukupna imovina
X4	Dobit prije kamata i poreza	Ukupni prihodi
X5	Zalihe	Ukupni prihodi

X6	Poslovni prihodi	Ukupna imovina

Izvor: (Žager i sur., 2017, 75)

Na temelju navedenog modela može se procijeniti financijska stabilnost poduzeća, s time da DF pokazatelj može poprimiti pozitivne i negativne vrijednosti.

Tablica 3. Vrijednost DF pokazatelja s pripadajućom ocjenom financijske stabilnosti

Vrijednost DF pokazatelja	**Financijska stabilnost**
> 3,0	IZVRSNA
> 2,2	VRLO DOBRA
> 1,5	DOBRA
> 1,0	SREDNJA
> 0,3	LOŠA
≤ 0,3	POČETAK INSOLVENTNOSTI
≤ 0,0	UMJERENA INSOLVENTNOST
≤ - 1,0	IZRAZITA INSOLVENTNOST

Izvor: (Žager i sur., 2017, 75)

2.3. Pojam i vrste financijskih izvještaja

Financijski izvještaji predstavljaju završnu fazu računovodstvenog procesiranja podataka i pojavljuju se kao nositelji računovodstvenih informacija. Temeljne financijske izvještaje čine: bilanca (izvještaj o financijskom položaju), račun dobiti i gubitaka (izvještaj o dobiti), izvještaj o novčanim tokovima, izvještaj o promjenama kapitala i bilješke uz financijske izvještaje.

Bilanca je temeljni financijski izvještaj koji prikazuje imovinu, obveze i kapital na određeni dan, odnosno ukazuje na financijski položaj poduzeća. Stoga se bilanca uobičajeno definira kao financijski izvještaj koji sistematizirano prikazuje stanje imovine, obveza i kapitala

u određenom vremenskom trenutku i koji služi kao podloga za ocjenu sigurnosti poslovanja. (Žager i sur., 2017, 93)

Račun dobiti i gubitaka, odnosno izvještaj o uspješnosti poslovanja, temeljni je financijski izvještaj koji prikazuje prihode i rashode te njihovu razliku (dobit ili gubitak) u određenom obračunskom razdoblju. Temeljem ovog izvještaja ocjenjuje se uspješnost poslovanja, odnosno sposobnost ostvarivanja određenih ciljeva. (Žager i sur., 2017, 109)

Izvještaj o novčanim tokovima sastavni je dio temeljnih financijskih izvještaja koji pokazuje izvore pribavljanja i način upotrebe novca te omogućuje utvrđivanje viška raspoloživih ili nedostatnih novčanih sredstava. Osim toga, izvještaj o novčanim tokovima ukazuje na promjene financijskog položaja i u interakciji s ostalim izvještajima daje pravu sliku „zdravstvenog stanja“ poduzeća. (Žager i sur., 2017, 124)

Izvještaj o promjenama kapitala čini sastavni dio temeljnih financijskih izvještaja. U njemu treba prikazati promjene koje su se na kapitalu dogodile između dva obračunska razdoblja. Te promjene mogu se prikazati u skraćenom obliku u tzv. izvještaju o zadržanoj dobiti, koji nam daje informaciju u kojem odnosu se ostvarena zarada dijeli na dividende i na zadržanu dobit koja ostaje u poduzeću za daljnje poslovanje. (Žager i sur., 2017, 131)

Bilješke uz financijske izvještaje čine dodatne, popratne iskaze uz financijske izvještaje. One dodatno pojašnjavaju strukturu, vrijednost i obilježja najvažnijih pozicija u temeljnim financijskim izvještajima. Opće je pravilo da u bilješkama trebaju biti prikazane sve one informacije koje se direktno ne vide iz temeljnih financijskih izvještaja, a nužne su za njihovo razumijevanje. (Žager i sur., 2017, 133)

2.4. Revizija kao pretpostavka kvalitete financijskih izvještavanja

Podrazumijeva se da su podaci sadržani u financijskim izvještajima objektivni i realni, a to se potvrđuje (ili ne potvrđuje) mišljenjem revizora, tj. nezavisnog ovlaštenog javnog računovođe. Bez utvrđene objektivnost i realnosti financijskih izvještaja ne može se u pravom smislu te riječi govoriti o ostvarenju ciljeva financijskog izvještavanja. Da bi financijska informacija bila upotrebljiva i korisna, ona mora biti značajna te vjerno predočavati ono što predstavlja, stoga su dva osnovna kvalitativna obilježja informacije: značajnost i vjerno

predočavanje. Osim toga, informacija mora biti potpuna, neutralna i točna. Povećane karakteristike korisne financijske informacije koje konceptualni okvir financijskog izvještavanja naglašava jesu usporedivost, provjerljivost (dokazivost), pravovremenost i razumljivost. (Žager i sur., 2017, 225-226)

Isticanje realnosti i objektivnosti informacija u razmatranje se implicitno uvodi problematika revizije (lat. *revidere* – ponovno vidjeti). U kontekstu kvalitete financijskih izvještaja vrlo značajno mjesto pripada reviziji koja se, prije svega, bavi ispitivanjem i ocjenom objektivnosti i realnosti financijskih izvještaja, tj. osigurava pouzdanost financijskih izvještaja za različite korisnike. Može se istaknuti da prije svega štiti interes vlasnika kapitala, pomaže u pribavljanju dodatnog kapitala te osigurava realne i objektivne informacije za upravljanje. Zbog toga se često ističe da je revizija vrlo značajna pretpostavka poduzetništva. (Žager i sur., 2017, 227-228) Dok se eksterna revizija najčešće odnosi na reviziju financijskih izvještaja, interna se revizija odnosi na reviziju poslovanja. Reviziju provodi komercijalna revizijska tvrtka (revizorsko društvo), po pravilima koje donosi nadležna strukovna udruga, tj. nadležni institut revizora i/ili računovođa.

U definiranju postupka ocjene financijskih izvještaja, najčešće se razmatra uloga revizijskih standarda, a kod nas se primjenjuju Međunarodni revizijski standardi (MRevS). (Žager i sur., 2017, 231) Temeljne faze revizije financijskih izvještaja sastoje se od: preliminarnih aktivnosti i preuzimanja obveze obavljanja revizije; upoznavanja poslovanja klijenta, preliminarnih analitičkih postupaka i planiranja revizije; koncepta značajnosti i procjene rizika revizije; utvrđivanja preliminarne strategije revizije; upoznavanja i ocjene sustava internih kontrola klijenta; provedbe dokaznih postupaka; kompletiranja revizije i sastavljanja revizorovog izvješća. (Žager i sur., 2017, 234) U izvješću revizora o financijskim izvještajima izražava se mišljenje koje može biti pozitivno, a u slučajevima kada je izvješće modificirano zbog naglašavanja pitanja koja utječu na revizorovo mišljenje, to mišljenje može biti: mišljenje s rezervom, suzdržanost od mišljenja i negativno mišljenje. (Žager i sur., 2017, 238-239)

3. ANALIZA FINANCIJSKI IZVJEŠTAJA GRADSKE PLINARE ZAGREB D.O.O.

U prvom dijelu ovog poglavlja čitatelja će se upoznati sa odabranim poduzećem koje će se u nastavku analizirati. U skladu s time, neizostavno je spomenuti pravnu regulativu, zaposlenost, fizički opseg i kvalitetu usluga koje poduzeće pruža svojim korisnicima. Nadalje će se analizirati poslovno izvješće za 2017. godinu i prikazati analiza financijskog rezultata poslovanja za razdoblje od siječnja do prosinca 2017. godine.

3.1. Općenito o trgovačkom društvu

Gradska plinara Zagreb d.o.o. (dalje u tekstu: Društvo) najveći je operator distribucijskog sustava u RH te vodeća tvrtka u distribuciji plina u Hrvatskoj sa 282.047 krajnjih kupaca na distribucijskoj mreži (na dan 31.12.2017.), čije je poslovanje usklađeno s europskom praksom, što zahtjeva neprestano zadovoljavanje visokih standarda kvalitete zaštite i sigurnosti, a isto tako se nastoje mijenjati u skladu s potrebama vremena primjenjujući načela održivog razvoja i promicanja suživota s prirodom. Prema čl. 16. Zakona o energiji (NN 120/12, 14/14, 102/15), energetski subjekti mogu obavljati energetsku djelatnost samo na temelju rješenja (dozvole) kojim se dozvoljava obavljanje te djelatnosti koju izdaje Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA). Dozvolu za obavljanje energetske djelatnosti distribucije plina Društvo posjeduje od 29.01.2004. godine na razdoblje od 15 godina.

Plinski distribucijski sustav je sustav za distribuciju prirodnog plina koji obuhvaća plinovode (visokotlačne, srednje tlačne i niskotlačne), redukcijske stanice, mjerno-redukcijske stanice, odorizacijske stanice, sustav katodne zaštite, sustav za daljinski nadzor, upravljanje i prikupljanje podataka, priključke, plinomjere i drugu mjernu opremu, kao i svu drugu opremu i građevine ugrađene u distribucijski sustav u svrhu osiguravanja sigurnog i pouzdanog pogona distribucijskog sustava i isporuke plina.

Gradnja distribucijskog sustava uz propise koji uređuju energetski sektor sadrži primjenu propisa o prostornom uređenju i gradnji, zaštiti okoliša te primjenu posebnih tehničkih i sigurnosnih propisa. Energetsku infrastrukturu intenzivnije čeka proces implementacije naprednih tehnologija čime će se osigurati kvalitetnije upravljanje cjelokupnim plinskim

sustavom, kao i značajnije potaknuti liberalizacija tržišta plina. Svi ovi segmenti održavaju se i rekonstruiraju u rokovima propisanim zakonom ili prema kriterijima i rokovima tehno ekonomske dotrajalosti.

Sukladno Zakonu o tržištu plina, koji je usklađen s odredbama Direktiva Europske unije o zajedničkim pravilima unutarnjeg tržišta prirodnog plina 2003/55/EU, tijekom 2008. godine u Društvu je provedeno pravno razdvajanje (engl. *unbundling*) regulirane djelatnosti distribucije prirodnog plina od djelatnosti opskrbe plinom koja je tržišna djelatnost. Od tada je Društvo samostalni pravni energetski subjekt koji obavlja reguliranu energetsku djelatnost distribucije plina koja se obavlja kao javna usluga uređena Zakonom o energiji, Zakonom o tržištu plina, Zakonom o regulaciji energetskih djelatnosti, te podzakonskim propisima koji su doneseni temeljem navedenih Zakona.

Javna usluga je dostupna u svako vrijeme svim kupcima i energetskim subjektima po reguliranoj cijeni i prema reguliranim uvjetima pristupa i korištenja usluge, uvažavajući sigurnost, redovitost i kvalitetu usluge, zaštitu okoliša, učinkovitost korištenja energije i zaštitu klime, a obavlja se prema načelima javnosti rada i nadzora tijela određenim zakonom.

HERA je u prosincu 2016. godine donijela Odluku o iznosu tarifnih stavki za distribuciju plina (NN 122/2016) za drugo regulacijsko razdoblje od 2017. do 2021. godine, a u primjeni je od 01. siječnja 2017. godine za sve operatore distribucijskog sustava u RH. Visine tarifnih stavki za sve tarifne modele za 2017. godinu u prosjeku su povećane za 12% u odnosu na tarifne stavke koje su bile u 2016. godini. Temeljem navedenoga, Društvo je, kao operator distribucijskog sustava, donijelo novi Cjenik nestandardnih usluga operatora distribucijskog sustava za regulacijsko razdoblje 2017. - 2021., a koji je u primjeni od 01.01.2017. godine. (Gradska plinara Zagreb d.o.o., Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2017. godinu, 1-2)

3.1.1. Pravna regulativa

Distribucija plina u RH uređena je skupom energetskih zakona, pravila i propisa koji su međusobno povezani i isprepliću se. Operator distribucijskog sustava odgovoran je za rad, održavanje i razvoj distribucijskog sustava te za kvalitetu isporučenog plina. (Elektrometal-

distribucija plina d.o.o. Bjelovar, Kvaliteta plina, http://em-distribucija.hr/kvaliteta-plina/analiza/kvaliteta-plina)

Zakoni kojih se operator distribucijskog sustava mora pridržavati su: Zakon o energiji, Zakon o tržištu, Zakon o zapaljivim tekućinama i plinovima, Mrežna pravila plinskog distribucijskog sustava, te ostala zakonska regulativa, a to je Zakon o regulaciji energetskih djelatnosti, Zakon o gradnji, Zakon o koncesiji, Opći uvjeti opskrbe plinom i drugi. Navedeni zakoni jedni su od bitnijih kojih se treba pridržavati. Oni reguliraju odnose između operatora distribucijskog sustava i krajnjeg kupca te kvalitetu i sigurnost samog sustava distribucije plina. U ovome radu izdvojeni su Zakon o energiji, Zakon o tržištu plina, Zakon o zapaljivim tekućinama i plinovima te Mrežna pravila plinskog distribucijskog sustava.

Zakon o energiji kao jedan od najbitnijih zakona definira da je krajnji kupac koji kupuje energiju za vlastite potrebe, odnosno vlastitu potrošnju, dok je operator mreže/sustava/skladišta/terminala energetski subjekt odgovoran za upravljanje, pogon i vođenje, održavanje, razvoj i izgradnju energetske mreže/sustava/skladišta/terminala. (Zakon o energiji, NN 120/12, 14/14, 95/15, 102/15, 68/18) Zakonom o tržištu plina uređuju se pravila i mjere za sigurnu i pouzdanu proizvodnju, transport, skladištenje, upravljanje terminalom za ukapljeni prirodni plin, distribuciju i opskrbu plinom te za organiziranje tržišta plina. (Zakon o tržištu plina, NN 18/18)

Zakonom o zapaljivim tekućinama i plinovima utvrđuju se uvjeti za izgradnju građevina i postrojenja za držanje, skladištenje i promet zapaljivim tekućinama i plinovima, uvjeti držanja, skladištenja i prometa zapaljivim tekućinama i plinovima, uvjeti za obavljanje poslova skladištenja zapaljivih tekućina i plinova i načela za provedbu mjera zaštite od požara i eksplozija pri uporabi građevina i postrojenja i držanja, skladištenju i prometu zapaljivim tekućinama i plinovima te provedba nadzora nad tim mjerama. (Zakon o zapaljivim tekućinama i plinovima, NN 108/95, 56/10)

Mrežnim pravilima plinskog distribucijskog sustava uređuje se: opis distribucijskog sustava, razvoj, građenje i održavanje distribucijskog sustava, upravljanje i nadzor nad distribucijskim sustavom, povezivanje s ostalim dijelovima plinskog sustava, priključenje na distribucijski sustav, prava i dužnosti operatora distribucijskog sustava korisnika sustava i krajnjeg kupca, ugovorni odnosi i opći uvjeti korištenja distribucijskog sustava, uvjeti ograničenja i obustave isporuke plina, neovlaštena potrošnja plina, naknada štete, objava

podataka i razmjena informacija, standardni profili potrošnje i mjerna pravila. (Hrvatska regulatorna energetska agencija, Mrežna pravila plinskog distribucijskog sustava, NN 50/18)

3.1.2. Stanje zaposlenosti

Gradska plinara Zagreb d.o.o. na dan 31.12.2017. godine imala je 405 zaposlenih, što je povećanje od 2,3% u odnosu na 31.12.2016. godinu (396 zaposlenih). Od ukupnog broja zaposlenih u radnom odnosu na neodređeno je njih 391, dok je 14 zaposlenih u radnom odnosu na određeno vrijeme. Fluktuacija zaposlenika je povećana sa 36 zaposlenih u 2016. godini na 54 zaposlena u 2017. godini, od čega je 24 radnika novouposleno (od toga 2 zaposlenika iz ZGH grupe), dok je 30 zaposlenih prešlo iz određenog u neodređeno vrijeme. Tijekom 2017. smanjen je broj zaposlenih za 45 zaposlenika (u 2016. je otišlo 29) odnosno iz Društva je otišlo prirodnim odljevom 2 zaposlena, zbog osobno uvjetovanih otkaza 11, prijelaza iz određenog na neodređeno 30 i ostale promjene za 2 zaposlena. Od 405 zaposlenika koji su bili zaposleni na dan 31.12.2017. godine čak 51% (208 zaposlenih) je u dobi iznad 45 godina, a od kojih 45% (94 zaposlenih) u dobi iznad 55 godina. U ukupnom broju zaposlenika Društva, udio žena je 24% (97), a muškaraca 76% (308), dok je prema kvalifikacijskoj strukturi 68% (277) zaposlenika srednje i niže stručne spreme, a 32% (128) više i visoke stručne spreme. (Gradska plinara Zagreb d.o.o., Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2017. godinu, 9-10)

3.1.3. Fizički opseg usluga

Gradska plinara Zagreb d.o.o. distribuira prirodni plin na području grada Zagreba i na području šest jedinica lokalne samouprave: grada Zaprešića i Velike Gorice, te općina: Dubravica, Marija Gorica, Pušća i Brdovec. Distribucijska mreža Društva sa ukupno 3862 km, a sastoji se od visokotlačnog (168 km), srednjetlačnog (1806 km) i niskotlačnog plinovoda (1888 km). (Gradska plinara Zagreb d.o.o., Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2017. godinu, 13) Distribuirane količine prirodnog plina prema gradovima i općinama na distribucijskom području Društva u 2017. godini iznosile su 3.904 mil. kWh što je za svega 0,4% (17 mil. kWh) manje u odnosu na ostvarenje u prethodnoj 2016. godini.

(Gradska plinara Zagreb d.o.o., Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2017. godinu, 14) Pored osnovne djelatnosti Gradske plinare Zagreb, distribucije prirodnog plina, jedna od najznačajnijih je i priključenje potrošača. Tijekom 2017. godine priključeno je 1956 novih krajnjih kupaca na sustavu. (Gradska plinara Zagreb d.o.o., Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2017. godinu, 15) Do kraja 2017. godine 39.058 krajnjih kupaca na distribucijskom sustavu Gradske plinare Zagreb obuhvaćena su sustavom daljinskog očitanja brojila. (Gradska plinara Zagreb d.o.o., Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2017. godinu, 16)

3.1.4. Stanje kvalitete usluga

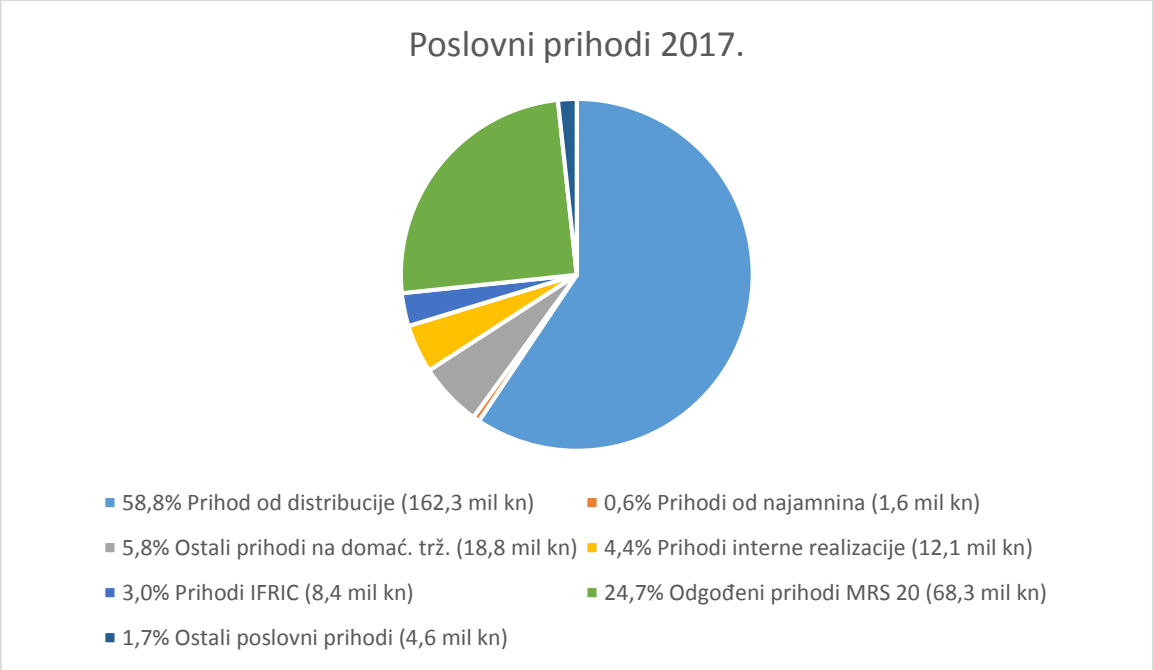
Usklađivanjem organizacije i sistematizacije ostvareni su preduvjeti za redifiniranje dokumentiranih procesa realizacije te usklađivanje dokumentacije integriranog sustava upravljanja sa zahtjevima revizija ISO 9001 i ISO 14001 iz 2015. godine. Unapređenje integriranog sustava upravljanja kvalitetom i zaštitom okoliša i sustava gospodarenja energijom prema ISO 9001 i ISO 14001 i ISO 50001. U cilju daljnjeg poboljšanja sustava upravljanja i podizanja sigurnosti distribucijskog sustava, 2016. godine donesena je odluka Uprave o uspostavljanju sustava upravljanja tehničkom sigurnosti prema tehničkim pravilima Njemačkog udruženja za naftu i plin (TSM DVGW). Osim toga, Gradska plinara Zagreb d.o.o. kontinuirano obnavlja znanja i putem internih edukacija povećava broj internih auditora, a krajem 2017. godine broji devetnaest internih auditora kvalitete, šesnaest internih auditora okoliša te pet internih auditora energije. Pored internih auditora u Društvu postoje, sa važećim certifikatom: dva EOQ menadžera kvalitete, EOQ menadžera okoliša te EOQ Auditor kvalitete, EOQ auditor okoliša te Lead Auditor osposobljen prema zahtjevima ISO 50001:2011. (Gradska plinara Zagreb d.o.o., Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2017. godinu, 17)

3.2. Poslovno izvješće za 2017. godinu

Prema financijskim izvješćima poslovnu 2017. godinu Gradska plinara Zagreb d.o.o. završila je sa pozitivnim rezultatom. Ostvareni su ukupni prihodi od 278 mil. kn, ukupni rashodi

od 245,1 mil. kn, te je iskazana bruto dobit poslovanja u iznosu od 32,9 mil. kn, a što je za 7,7 mil. kn (30,8%) više u odnosu na isto razdoblje prethodne 2016. godine kada je ostvarena bruto dobit iznosila 25,2 mil. kn. Također, došlo je do povećanja prihoda od usluge distribucije prirodnog plina za 12,3 mil. kn (8,2%) a zbog povećanja tarifne stavke za distribuiranu količinu plina Ts1. Razlog je donesena nova visina tarifne stavke (Ts1) za novo regulacijsko razdoblje 2017.-2021. godinu od strane HERA-e u prosincu 2016. godine. Nove tarife za 2017. godinu veće su u prosjeku za 12% u odnosu na tarife koje su bile u 2016. godini. Ukupni prihodi 2017. godine su ostvareni u iznosu 278 mil. kn, što je više za 6,7 mil. kn ili 2,1% u odnosu na 2016. godinu, odnosno 97,1% su ostvarenja planiranog rebalansom plana za 2017. godinu. U strukturi ukupnih prihoda, poslovni prihodi (prikazani grafikonom u nastavku) sudjeluju s 99,3%, a financijski prihodi s 0,7%. (Gradska plinara Zagreb d.o.o., Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2017. godinu, 3)

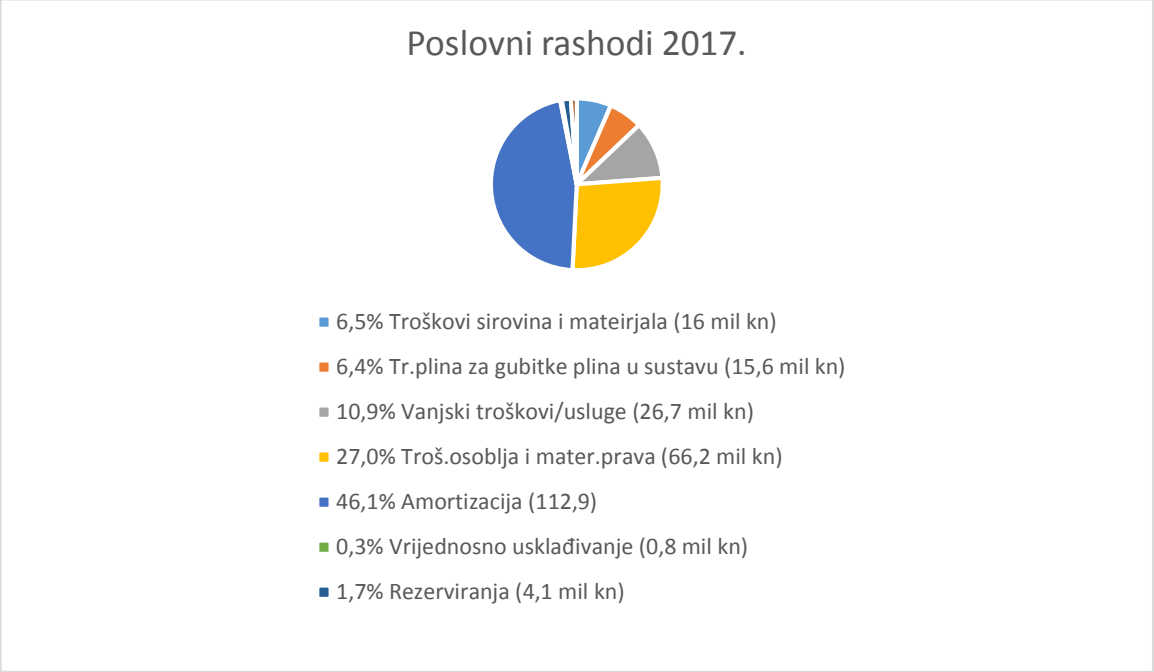
Grafikon 1. Poslovni prihodi



Izvor: Gradska plinara Zagreb d.o.o., Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2017. godinu, 4.

Poslovni prihodi ostvareni su u iznosu od 276,1 mil. kn, što je za 7,1 mil. kn (2,6%) više u odnosu na 2016. godinu ili 97,1% ostvarenoga iznosa rebalansom plana. Veći ostvareni poslovni prihodi rezultat su povećanja prihoda od prodaje u iznosu od 14,3 mil. kn (8,5%) najvećim dijelom iz regulirane energetske djelatnosti distribucije prirodnog plina. Prihodi od usluge distribucije prirodnog plina (temeljne djelatnosti Društva) iznosili su u 2017. godini 162,3 mil. kn i veći su za 12,3 mil. kn (8,2%) od ostvarenja prethodne 2016. godine, a u odnosu na rebalans plana za 2017. godinu veći su za 4,4 mil. kn (2,8%). Ostali prihodi od prodaje su u odnosu na 2016. godinu povećani za 2,1 mil. kn (12,7%) i odnosi se najvećim dijelom na porast prihoda od izgradnje kućnih priključaka. Kako je gore navedeno, razlog povećanja prihoda od usluge distribucije prirodnog plina su veće tarifne stavke u promatranoj godini. U ukupnim prihodima, prihodi od distribucije, sudjeluju sa 58,4%, u poslovnim prihodima sa 58,8%, a u prihodima od prodaje sa 88,8%. Ostali poslovni prihodi ostvareni su u iznosu od 93,4 mil. kn i najvećim se dijelom odnose na odgođene prihode temeljem MRS 20 (68,3 mil. kn), prihode od interne realizacije i prijenosa imovine od kupaca (20,5 mil. kn), prihoda od naplate otpisanih potraživanja (1 mil. kn), prihoda od ukidanja rezerviranja i ostali prihodi (3,6 mil. kuna). (Gradska plinara Zagreb d.o.o., Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2017. godinu, 4)

Grafikon 2. Poslovni rashodi



Izvor: Gradska plinara Zagreb d.o.o., Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2017. godinu, 5.

Ukupni rashodi u 2017. godini ostvareni su u iznosu 245,1 mil. kn i smanjeni su u odnosu na 2016. godinu za 2,1 mil. kn (0,8%) ili 94,8% planiranog iznosa rebalansom plana za 2017. godinu. Poslovni rashodi su također smanjeni u odnosu na prethodnu godinu i iznose 245 mil. kn, a manji su za 2 mil. kn (0,8%). U ukupnim rashodima sudjeluju sa 99,9%. Troškovi amortizacije ostvareni su u iznosu od 112,9 mil. kn i čine 46,1% ukupnih rashoda, dok materijalni troškovi u iznosu od 58,3 mil. kn zajedno s troškovima osoblja u iznosu od 61,7 mil. kn čine 49% ukupnih rashoda. (Gradska plinara Zagreb d.o.o., Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2017. godinu, 5)

Povećanje poslovnih prihoda u iznosu od 7,1 mil. kn i smanjenje poslovnih rashoda za 2 mil. kn rezultiralo je povećanjem bruto dobiti iz poslovne aktivnosti u odnosu na 2016. godinu za 7,7 mil. kn (30,8%). Bruto dobit razdoblja, u iznosu od 32,9 mil. kn, najvećim dijelom je rezultat poslovnih aktivnosti u iznosu od 31,1 mil. kn i financijske aktivnosti od 1,8 mil. kn i veća je od ostvarene bruto dobiti prethodne 2016. godine za 7,7 mil. kn (30,8%). Ostvarena bruto dobit čini 11,8% ukupnih prihoda, 11,9% poslovnih prihoda i 18% prihoda od prodaje. (Gradska plinara Zagreb d.o.o., Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2017. godinu, 5)

Investicijska aktivnost odnosno ulaganje u dugotrajnu materijalnu i nematerijalnu imovinu u 2017. godini iznosila je 70,9 mil. kn, od toga vlastitim novčanim sredstvima financirano je 61,4 mil. kn investicija. U odnosu na 2016. godinu ulaganje u investicije u 2017. godini veće je za 22,1 mil. kn (45,4%), a ostvareno je 70% u odnosu na rebalans plana za 2017. godinu. Broj krajnjih kupaca (obračunskih mjernih mjesta) na dan 31.12.2017. godine na distribucijskom sustavu Gradske plinare Zagreb d.o.o. iznosio je 282.047, što je povećanje u odnosu na 31.12.2016. godine (280.091) za 1.956 (0,7%), dok je u odnosu na rebalans plana 2017. ostvarenje 99,8% planiranog broja obračunskih mjernih mjesta. (Gradska plinara Zagreb d.o.o., Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2017. godinu, 5-6)

3.3. Financijski rezultati poslovanja za razdoblje siječanj-prosinac 2017.

U tablicama koje slijede prikazani su financijski rezultati poslovanja za poslovnu godinu 2017., uspoređujući sa prethodnom poslovnom godinom.

Tablica 4. Račun dobiti i gubitka i izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti za godinu koja je završila 31. prosinca 2017.

	Bilješka	**2017. HRK '000**	**2016. HRK '000**
POSLOVNI PRIHODI			
Prihodi od prodaje	4.	182.721	168.452
Ostali prihodi	5.	93.424	100.614
Ukupno		**276.145**	**269.066**
POSLOVNI RASHODI			
Materijalni troškovi i usluge	6.	(58.283)	(57.868)
Troškovi osoblja	7.	(66.228)	(65.067)
Amortizacija	8.	(112.926)	(116.721)
Ostali troškovi	9.	(1.937)	(1.474)
Ukupno		**(245.070)**	**(247.096)**
FINANCIJSKI PRIHODI	13.	**1.857**	**3.242**
FINANCIJSKI RASHODI	14.	**(8)**	**(40)**
UKUPNI PRIHODI		**278.002**	**272.308**
UKUPNI RASHODI		**(245.078)**	**(247.136)**

DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA		**32.924**	**25.172**
POREZ NA DOBIT	15.	**(5.935)**	**(5.003)**
DOBIT ZA GODINU		**26.989**	**20.169**
Ostala sveobuhvatna dobit, neto		**0**	**551**
Ukupna sveobuhvatna dobit za godinu		**26.989**	**20.720**

Izvor: Gradska plinara Zagreb d.o.o., Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2017. godinu, 37.

Ukupni prihodi za promatrano razdoblje siječanj-prosinac 2017. godine ostvareni su u iznosu od 278 mil. kn i veći su za 5,7 mil. kn (2,1%) od istog razdoblja prethodne 2016. godine. Prihodi od prodaje iznose 182,7 mil. kn i veći su za 14,3 mil. kn (8,5%) u odnosu na isto razdoblje prošle godine. U odnosu na rebalans plana za 2017. godinu ostvarenje je 101%. Ostali poslovni prihodi (iz interne realizacije, IFRIC 18, MRS 20 i ostali prihodi) ostvareni su u iznosu od 93,4 mil. kn i manji su za 7,2 mil. kn u odnosu na isto razdoblje prošle godine, dok su odnosu na rebalans plana za razdoblje 2017. godine manji za 10 mil. kn (9,7%). Financijski prihodi u razdoblju 1-12/2017. godine ostvareni su u iznosu od 1,9 mil. kn, a manji su za 1,4 mil. kn u odnosu na isto razdoblje prethodne godine uslijed smanjenja prihoda od kamata i tečajnih razlika iz odnosa s nepovezanim društvima. Ukupni rashodi u 2017. godini iznose 245,1 mil. kn i bilježe pad od 2,1 mil. kn (0,8%) u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, a u odnosu na rebalans plana za 2017. godinu manji su za 13,3 mil. kn (5,2%). Poslovni rashodi koji su ostvareni u iznosu ad 245,1 mil. kn i manji su za 2 mil. kn u odnosu na isto razdoblje prethodne godine u ukupnim rashodima sudjeluju sa 99,9%. (Gradska plinara Zagreb d.o.o., Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2017. godinu, 25)

Materijalni troškovi iznose 58,3 mil. kn i veći su za 417,7 tis. kn odnosno za 0,7% u odnosu na prošlu godinu. S jedne strane imamo smanjenje dijela materijalnih troškova koji se uglavnom odnose na smanjenje troška nabave plina za pokrivanje gubitaka plina u sustavu za 1,4 mil. kn, dok s druge strane imamo povećanje dijela materijalnih troškova s naslova ostalih vanjskih troškova za 1,7 mil. kn (7%) u odnosu na prošlo razdoblje (povećanje se najvećim dijelom odnosi na veće nespomenute troškove vanjskih usluga i to zbog povećane potrebe usluga očitanja potrošnje stanja plinomjera). Troškovi osoblja zajedno s troškovima ostalih materijalnih prava radnika povećani su za 1,2 mil. kn (1,8%) uslijed povećanja broja zaposlenih (novouposleni visokoobrazovani kadar sa stručnog osposobljavanja). Troškovi amortizacije manji su za 3,8 mil. kn (3,3%) u odnosu na prošlu godinu (99,1% ostvarenja u odnosu na rebalans plana poslovanja za 2017. godinu). Nadalje, razlika povećanja ukupnih prihoda od 5,7 mil. kn i smanjenja ukupnih rashoda od 2,1 mil. kn dovela je do povećanja poslovnog rezultata (bruto dobiti) za 7,7 mil. kn u 2017. godini u odnosu na prethodnu 2016. godinu. Neto dobit za 2017. godinu iznosi 27 mil. kn što je za 6,8 mil. kn (34%) više u odnosu na 2016. godinu (20,2 mil. kn). (Gradska plinara Zagreb d.o.o., Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2017. godinu, 25)

Tablica 5. Bilanca na dan 31. prosinca 2017.

	Bilješka	**31.12.2017. HRK '000**	**31.12.2016. HRK '000**
DUGOTRAJNA IMOVINA			
Nematerijalna imovina	16.	2.909	3.275
Nekretnine, postrojenja i oprema	17.	998.065	1.039.971
Dugotrajna potraživanja	18.	666	742
Odgođena porezna imovina	15.	1.962	1.464

Ukupno dugotrajna imovina		**1.003.602**	**1.045.452**
KRATKOTRAJNA IMOVINA			
Zalihe	19.	8.422	7.551
Potraživanja od povezanih društava	20.	48.722	50.658
Potraživanja od kupaca	21.	6.632	5.855
Potraživanja od države i drugih institucija	22.	418	8.065
Ostala potraživanja	23.	985	1.107
Ukupna kratkotrajna potraživanja		*65.179*	*73.266*
Financijska imovina		62.414	129
Novac na računima i u blagajni	24.	28.186	91.393
Ukupno kratkotrajna imovina		**155.779**	**164.788**
UKUPNA IMOVINA		**1.159.381**	**1.210.240**
KAPITAL			
Temeljni kapital	25.a)	269.725	269.725
Pričuve iz revalorizacije nekretnina	25.b)	136.012	136.012
Ostale pričuve	25.c)	79.501	79.501
Zadržana dobit	25.d)	86.445	76.361
Dobit tekuće godine		26.989	20.169

Ukupan kapital		**598.672**	**581.768**
DUGOROČNE OBVEZE			
Odgođena porezna obveza	15.	29.856	29.856
Rezerviranja	26.	63.280	62.789
Ostale dugoročne obveze	27.	538	586
Ukupno dugoročne obveze		**93.674**	**93.231**
Odgođeno priznavanje prihoda i obračunati troškovi	28.	**425.674**	**493.659**
KRATKOROČNE OBVEZE			
Obveze prema dobavljačima	29.	16.807	13.336
Obveze prema povezanim društvima	30.	7.299	9.134
Obveze za predujmove, depozite i jamstva	31.	5.496	5.015
Obveze prema zaposlenima	32.	3.338	4.560
Obveze za poreze i doprinose	33.	7.141	8.220
Ostale kratkoročne obveze	34.	1.280	1.317
Ukupno kratkoročne obveze		**41.361**	**41.582**

UKUPNO KAPITAL I OBVEZE		**1.159.381**	**1.210.240**

Izvor: Gradska plinara Zagreb d.o.o., Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2017. godinu, 37

Ukupna imovina (aktiva) Društva iznosi 1.159 mil. kn i smanjena je u odnosu na stanje na dan 31. prosinca 2016. godine za 50,9 mil. kn (4,2%) pri čemu se bilježi smanjenje dugotrajne imovine (41,8 mil. kn) i kratkotrajne imovine (8,9 mil. kn), te smanjenje plaćenih troškova budućeg razdoblja (67,7 tis. kn). U strukturi aktive dugotrajna imovina iskazana je u iznosu od 1.003,6 mil. kn i zastupljena je sa 86,6% u ukupnoj aktivi i bilježi smanjenje od 41,8 mil. kn, kao rezultat smanjenja vrijednosti materijalne imovine od 41,9 mil. kn koja čini 99,5% dugotrajne imovine. Materijalnu imovinu (998,1 mil. kn) čine zemljište (170,9 mil. kn), građevinski objekti (752,6 mil. kn), postrojenja i oprema (59,9 mil. kn), materijalna imovina u pripremi (8,4 mil. kn), te alati, pogonski inventar i transportna imovina (6,2 mil. kn). Kratkotrajna imovina u iznosu od 155 mil. kn i udjelom u aktivi od 13,4%, smanjena je za 8,9 mil. kn u odnosu na prethodnu godinu. U promatranom razdoblju bilježi se smanjenje novca za 63,2 mil. kn i kratkotrajnih potraživanja u iznosu 8,9 mil. kn. (Gradska plinara Zagreb d.o.o., Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2017. godinu, 27)

Tijekom tekućeg obračunskog razdoblja, izvori sredstava (pasiva) iskazani su u iznosu od 1.159 mil. kn i odnose se na: kapital i rezerve u iznosu 598,7 mil. kn i čini udio od 51,6%; rezerviranja od 63,3 mil. kn sa udjelom od 5,5%; dugoročne obveze od 30,4 mil. kn (udio 2,6%); kratkoročne obveze 41,4 mil. kn (udio 3,6%) te odgođeno plaćanje troškova i prihod budućeg razdoblja od 425,7 mil. kn (udio 36,7%). Kapital i rezerve u iznosu 598,7 mil. kn povećani su za 16,9 mil. kn u odnosu na 31.12.2016. godine, a promjene u odnosu na prethodnu godinu su zbog stavke dobit u tekućem razdoblju (neto dobit u iznosu 27 mil. kn) koja je povećana za 6,8 mil kn u odnosu na kraj prethodne 2016. godine, te zadržane dobiti koja je povećana za 10,1 mil. kn (iznosi 86,4 mil. kn), dok je upisani temeljni kapital od 269,7 mil. kn nepromijenjen u odnosu na prethodnu 2016. godinu, a rezerve (iz dobitka i revalorizacijske rezerve) od 215,5 mil. kn su također nepromijenjene u odnosu na prethodnu 2016. godinu. Dugoročna rezerviranja od 63,3 mil. kn bilježe povećanje od 490,2 tis. kn u odnosu na 2016.

godinu, dok su dugoročne obveze smanjene za 47,3 tis. kn. Kratkoročne obveze u iznosu od 41,4 mil. kn smanjene su za 221,8 tis. kn (0,5%), a odnose se na obveze prema poduzetnicima unutar grupe (7,3 mil. kn), obveze za predujmove (5,5 mil. kn), obveze prema dobavljačima (16,8 mil. kn), obveze prema zaposlenicima (3,3 mil. kn), te na obveze za poreze, doprinose i ostale kratkoročne obveze (8,4 mil. kn). Odgođeno plaćanje troškova i prihodi budućeg razdoblja u iznosu od 425,7 mil. kn i sa udjelom od 36,7% u ukupnoj pasivi čini vrijednost materijalne imovine građevinskih objekata i opreme financirane iz tuđih izvora, ukalkulirane troškove rezerviranja za neiskorištene godišnje odmore, unaprijed primljeni državni poticaji za stručno osposobljavanje i ostali obračunati troškovi za 2017. godinu. Ukupna pozicija odgođenih plaćanja troškova i prihoda budućeg razdoblja smanjena je u odnosu na 31.12.2016. godine za 68 mil. kn. (Gradska plinara Zagreb d.o.o., Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2017. godinu, 27)

Tablica 6. Izvještaj o promjenama kapitala na dan 31. prosinca 2017.

	Bilješka	Temeljni kapital HRK '000	Ostale pričuve HRK '000	Pričuve iz revalorizacije nekretnina HRK '000	Zadržana dobit HRK '000	Ukupno HRK '000
Stanje 31. prosinca 2015.	**25.**	**269.725**	**79.501**	**132.156**	**106.820**	**588.202**
Dobit tekuće godine		0	0	0	20.169	20.169
Isplata dobiti		0	0	0	(30.459)	(30.459
Ispravak za rashode iz prijašnjih godina		0	0	0	0	0
Povećanje za revalorizaciju		0	0	3.856	0	3.856

Stanje 31. prosinca 2016.	**25.**	**269.725**	**79.501**	**136.012**	**96.530**	**581.768**
Dobit tekuće godine		0	0	0	26.989	26.989
Isplata dobiti		0	0	0	(10.085)	(10.085)
Ispravak za rashode iz prijašnjih godina		0	0	0	0	0
Povećanje za revalorizaciju		0	0	0	0	0
Stanje 31. prosinca 2017.	**25.**	**269.725**	**79.501**	**136.012**	**113.434**	**598.672**

Izvor: Gradska plinara Zagreb d.o.o., Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2017. godinu, 40.

Tablica 7. Izvještaj o novčanim tokovima za godinu koja je završila 31. prosinca 2017.

	2017. **HRK '000**	**2016.** **HRK '000**
Dobit tekuće godine	**26.989**	**20.169**
Porezni rashod priznat u dobit i gubitak	5.935	5.003
Amortizacija dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine	112.926	116.721
Ispravak vrijednosti potraživanja od kupaca	837	718

Ispravak vrijednosti financijske imovine	0	0
Ukidanje ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca	(986)	(1.774)
Rezerviranja, neto	491	(280)
Povećanje odgođene porezne obveze i imovine	(498)	3.749
Novac iz poslovanja prije promjena na obrtnom kapitalu	**145.694**	**144.306**
Smanjenje/(povećanje) zaliha	(871)	54
Povećanje ostalih potraživanja	122	2.704
Povećanje potraživanja od povezanih društava	1.936	12.636
Povećanje potraživanja od kupaca	(747)	(793)
Smanjenje potraživanja od države	7.647	(7.928)
Smanjenje dugotrajnih potraživanja	76	90
Povećanje/(smanjenje) obveza prema dobavljačima	3.471	3.236
Povećanje primljenih predujmova	481	2.029
Povećanje/(smanjenje) obveza prema povezanim društvima	1.835	(2.777)
(Smanjenje)/povećanje ostalih kratkoročnih obveza	(37)	310

Smanjenje ostalih dugoročnih obveza	(48)	(57)
(Povećanje)/smanjenje kratkoročne financijske imovine	(62.285)	(44)
Smanjenje odgođenog priznavanja prihoda	(67.985)	(71.745)
Povećanje plaćenih troškova budućeg razdoblja	68	(185)
Povećanje obveza prema državi	(1.079)	(11.189)
Povećanje/(smanjenje) obveza prema zaposlenima	1.222	1.241
Novac ostvaren redovnim poslovanjem	**(116.194)**	**(72.418)**
Plaćeni porez na dobit	(4.939)	(11.095)
Neto novac ostvaren poslovnim aktivnostima	**24.561**	**60.793**
Izdaci za nabavu nematerijalne imovine	(727)	(158)
Izdaci za nabavu dugotrajne materijalne imovine	(78.078)	(49.132)
Primici od prodaje dugotrajne imovine	265	964
Neto novčani izdaci iz ulagateljskih aktivnosti	**24.561**	**60.793**
Isplata dividende vlasnicima	(10.084)	(30.459)
Primici od kamata i ostali primici	856	1.204
Neto novčani izdaci iz financijskih aktivnosti	**(9.228)**	**(29.255)**

Neto povećanje/(smanjenje) novca i novčanih ekvivalenata	**(63.207)**	**(16.788)**
Novac na dan 1. siječnja	**91.393**	**108.181**
Novac na dan 31. prosinca	**28.186**	**91.393**

Izvor: Gradska plinara Zagreb d.o.o., Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2017. godinu, 41.

Tablica 8. Ključni pokazatelji uspjeha – ekonomski aspekt poslovanja

R br	Ključni pokazatelji uspjeha	Željena razina	Ostvareno		Indeks 5/4
			I-XII. 2016.	I-XII 2017.	
1	2	3	4	5	6
1.	a) Ekonomski aspekti poslovanja Pokazatelj opće ekonomičnosti (Ukupni prihod/Ukupni rashod x 100)	Minimalno >100	110,2	113,4	102,9
2.	Pokazatelj proizvodnosti (Bruto dobit/Ukupni prihod x 100)	Kontinuirano povećanje	701.825	702.027	100.0
3.	Pokazatelj rentabilnosti (Bruto dobit/Ukupni prihod x 100)	Minimalno >1%	9,2%	11,8%	128.1
4.	Operativna dobit	Kontinuirano povećanje >0	21.969.905	31.074.866	141,4

	(EBIT= Poslovni prihodi-Poslovni rashodi)				
5.	Pokazatelj samofinanciranja-financijske stabilnosti: udjel vlastitog kapitala u izvorima financiranja imovine (Kapital i rezerve te rezerviranja/Pasiva x 100)	>30%	31.12.2016. 53%	31.12.2017. 57%	107.2
5.	Pokazatelj likvidnosti-koeficijent opće likvidnosti (Kratkotrajna imovina/kratkoročne obveze)	Optimum koeficijent 2.00	31.12.2016. 3,9	31.12.2017. 3,7	96.1

Izvor: Gradska plinara Zagreb d.o.o., Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2017. godinu, 29.

Navedeni pokazatelji iskazuju u potpunosti značajnije veće vrijednosti u usporedbi s teoretski poželjnim vrijednostima i nešto su više u odnosu na usporedbu s prethodnom godinom, kao rezultat povećanja poslovnih prihoda, pa time i ukupnih prihoda i bruto dobiti. Pokazatelj ekonomičnosti pokazuje odnos prihoda i rashoda odnosno koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda. U 2017. godini vidljivo je povećanje ekonomičnosti ukupnog poslovanja (za 2,9%) u odnosu na 2016. godinu iz razloga povećanja prihoda iz osnovne djelatnosti povećanjem visine tarifne stavke za distribuiranu količinu plina uz zadržavanje iste razine rashoda.

Pokazatelj likvidnosti prikazuje raspoloživost obrtnih sredstava prema tekućim obvezama. Pokazatelji veći od 2 smatraju se zadovoljavajućim. Iznos od 3,7 u 2017. godini znači da kratkoročna imovina 3,7 puta prelazi kratkoročne obveze.

Pokazatelj samofinanciranja prikazuje udio vlastitih sredstava u ukupnoj imovini Društva. S aspekta zaduženosti poželjna je što viša vrijednost ovog pokazatelja. Iznos pokazatelja od 0,57 u 2017. godini znači da vlastiti kapital predstavlja 57% ukupne imovine i bilježi se blagi porast udjela vlastitog kapitala u financiranju imovine u odnosu na 2016. godinu za 7,2%. S obzirom na strogu energetsku regulativu i podložnost prihoda klimatskim prilikama (potrošnji plina za grijanje), moguće je da dođe do smanjenih prihoda u odnosu na očekivane. U svjetlu evidentnih klimatskih promjena, procjena potrošnje postaje sve teža. Tvrtka stoga mora voditi brigu o zaduženosti zbog moguće razlike u prihodima te je bolje da ima što veći mogući vlastiti kapital, posebno zbog potencijalne gospodarske krize (Buterin et al, 2018). Uslijed gospodarske krize moguć je učinak štednje građana (Buterin i Buterin, 2014) i posljedično manje potrošnje plina kao energenta.

Reviziju godišnjih financijskih izvještaja društva Gradska plinara Zagreb d.o.o., koji obuhvaćaju izvještaj o financijskom položaju (bilancu) na dan 31. prosinca 2017., račun dobiti i gubitaka, izvještaj i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o novčanim tokovima, izvještaj o promjenama kapitala za tada završenu godinu te bilješke uz financijske izvještaje, provela je revizorska kuća BDO Croatia d.o.o. Prema mišljenju revizora, priloženi godišnji financijski izvještaji istinito i fer prikazuju financijski položaj Društva na 31. prosinca 2017., njegovu financijsku uspješnost i novčane tokove za tada završenu godinu u skladu sa Zakonom o računovodstvu i Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (MSFl-ima) koji su utvrđeni od Europske komisije i objavljeni u službenom listu Europske unije te je stoga mišljenje revizora pozitivno.

4. ZAKLJUČAK

Financijski izvještaji prikazuju nam informacije o financijskom položaju i uspješnosti poslovanja poduzeća, a što je od krucijalnog značaja prije svega za donositelje upravljačkih odluka. Kako bi se takve važne odluke mogle donijeti, potrebno je analizirati financijske izvještaje, a u čemu središnju ulogu imaju pokazatelji analize financijskih izvještaja.

Ključnim pokazateljima uspjeha, odnosno ekonomskim aspektom poslovanja iskazuju se veće vrijednosti u usporedbi s teoretski poželjnim vrijednostima i nešto više vrijednosti u odnosu s prethodnom godinom, kao rezultat povećanja poslovnih prihoda, pa time i ukupnih prihoda i bruto dobiti.

U 2017. godini vidljivo je povećanje ekonomičnosti ukupnog poslovanja (za 2,9%) u odnosu na 2016. godinu. Iznos od 3,7 u 2017. godini znači da kratkoročna imovina 3,7 puta prelazi kratkoročne obveze, te je stoga pokazatelj likvidnosti zadovoljavajući. Iznos pokazatelja samofinanciranja od 0,57 u istoj godini znači da vlastiti kapital predstavlja 57% ukupne imovine i bilježi se blagi porast udjela vlastitog kapitala u financiranju imovine u odnosu na 2016. godinu za 7,2%. Naposljetku, prema mišljenju revizora, priloženi godišnji financijski izvještaji istinito i fer prikazuju financijski položaj Društva te je mišljenje revizora pozitivno.

Analiza financijskih izvještaja pokazala je da Društvo uspijeva ostvariti pozitivne poslovne rezultate te se nastavlja razvijati u pogledu kvalitete i obujma pružanja svojih usluga. Mogli bismo zaključiti da svoju stabilnu poziciju na tržištu Gradska plinara Zagreb d.o.o. osigurava prije svega ulaganjem u kvalitetu svojih zaposlenika i usluga koje pruža te kvalitetu samog poslovanja koje se odražava na stabilnost u poslovanju s postojećim i privlačenju novih klijenata.

Literatura

1. Bećirović, S., Analiza financijskih izvještaja društva KPMG d.o.o., RRiF, Zagreb, 2016.
2. Buterin, V., Buterin, D., Hrvatska i bilančna recesija, Zbornik radova Međimurskog veleučilišta u Čakovcu, 5, 2014. 1, 29-38
3. Buterin, V., Luležić, E., Buterin, D., Should Croatia develop its mortgage market? 7th International Scientific Symposium "Economy of Eastern Croatia - Vision and Growth", Osijek : Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet Osijek, 2018.
4. Elektrometal-distribucija plina d.o.o. Bjelovar, Kvaliteta plina, http://em-distribucija.hr/kvaliteta-plina/analiza/kvaliteta-plina (27.8.2019)
5. Gradska plinara Zagreb d.o.o., Godišnji financijski izvještaji i Izvješće neovisnog revizora za 2017. godinu, Gradska plinara Zagreb, 2018.
6. Horvat Jurjec, K., Analiza financijskih izvještaja pomoću financijskih pokazatelja. Zagreb: RriF Plus, 2011.
7. Hrvatske regulatorna energetska agencija, Mrežna pravila plinskog distribucijskog sustava, Narodne novine, 50/18, 2018.
8. Zakon o energiji, Narodne novine, 120/12, 14/14, 95/15, 102/15, 68/18
9. Zakon o tržištu plina, Narodne novine, 18/18
10. Zakon o zapaljivim tekućinama i plinovima, Narodne novine, 108/95, 56/10,
11. Žager, K., Mamić Sačer, I., Ježovita, A., Žager, L., Analiza financijskih izvještaja, načela – postupci – slučajevi. Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, 2017.

Popis tablica

Stranica

Tablica 1. Altmanov Z-score model……8

Tablica 2. Kralicekov DF pokazatelj……...8

Tablica 3. Vrijednost DF pokazatelja s pripadajućom ocjenom financijske stabilnosti…….....9

Tablica 4. Račun dobiti i gubitka i izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti za godinu koja je završila 31. prosinca 2017…….…….20

Tablica 5. Bilanca na dan 31. prosinca 2017……..22

Tablica 6. Izvještaj o promjenama kapitala na dan 31. prosinca 2017……...……26

Tablica 7. Izvještaj o novčanim tokovima za godinu koja je završila 31. prosinca 2017……..……27

Tablica 8. Ključni pokazatelji uspjeha – ekonomski aspekt poslovanja…….…….30

Popis grafikona

Grafikon 1. Poslovni prihodi…….17

Grafikon 2. Poslovni rashodi……18

Popis slika

Slika 1. Du Pontov sustav pokazatelja…….....7